

FISKALINĖ INSTITUCIJA

NAUDINGI VERTINAMI ATPAŽĪSTAMI

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

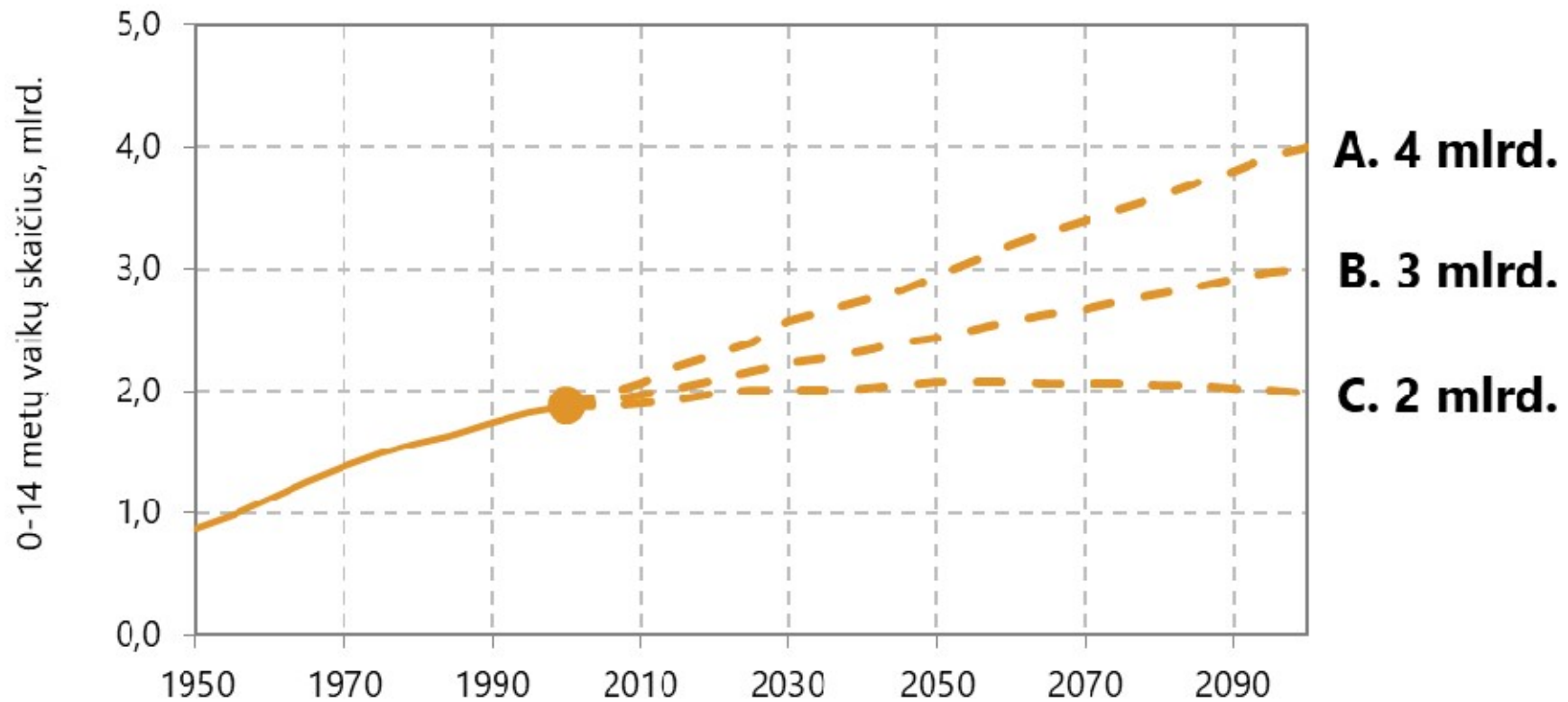
Valdžios sektoriaus finansų tvarumas

2017 m. birželio 20 d.

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Kiek vaikų gyvens pasaulyje 2100 metais?

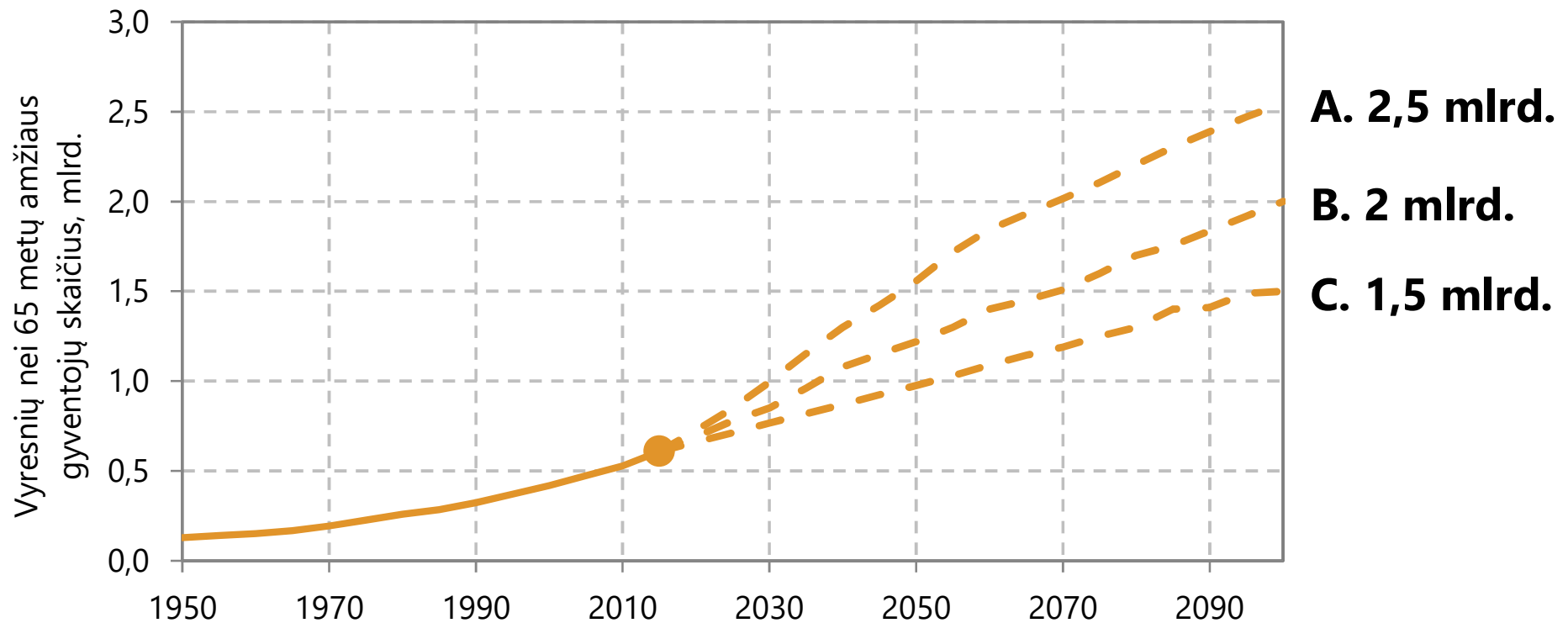
Šaltinis: Jungtinės Tautos

<https://goo.gl/DqpmD4>

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Kiek senjorų gyvens pasaulyje 2100 metais?

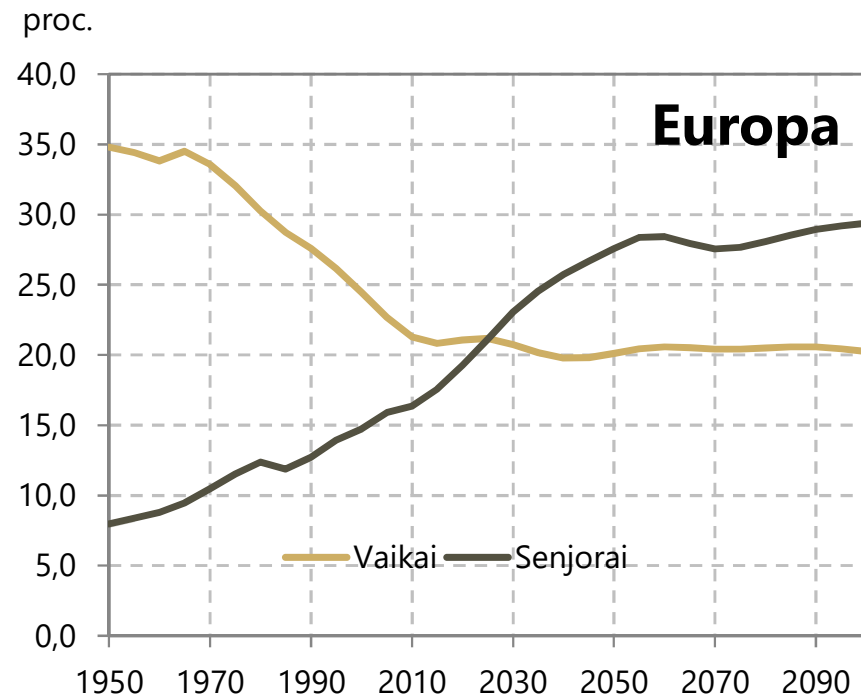
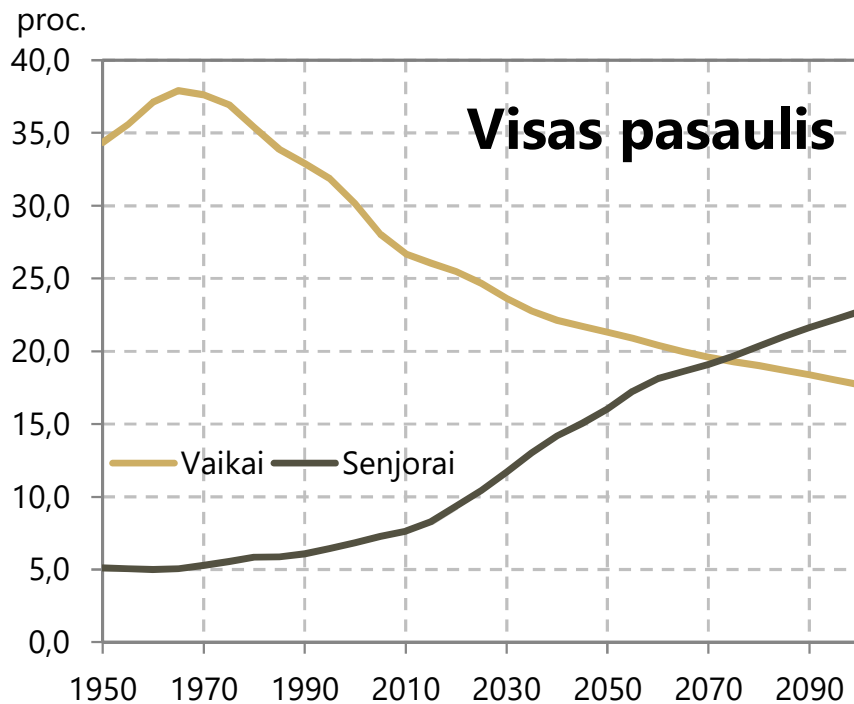

Šaltinis: Jungtinės Tautos

<https://goo.gl/SjaK3w>

Senėjimo mažtas

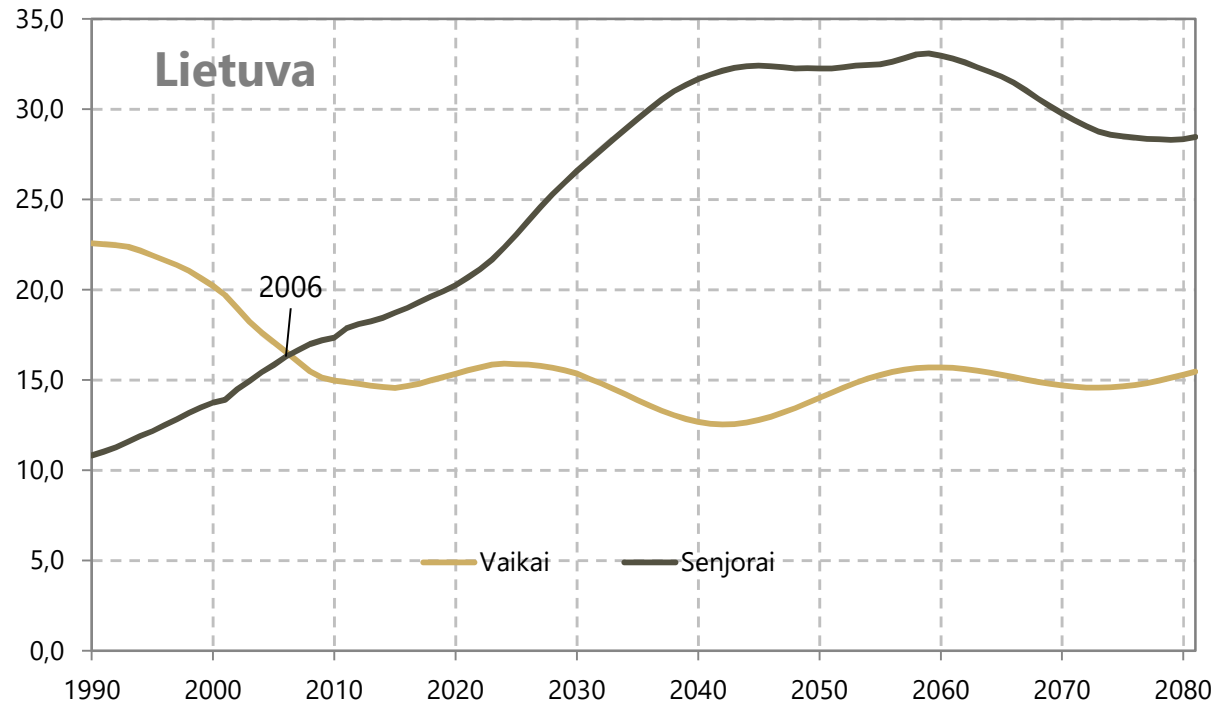
Šaltinis: Jungtinės Tautos

2025 m. Europai bus ypatingi tuo, kad vaikų dalis gyventojų struktūroje taps lygi senjorų daliai

Senėjimo mažtas

Proc.

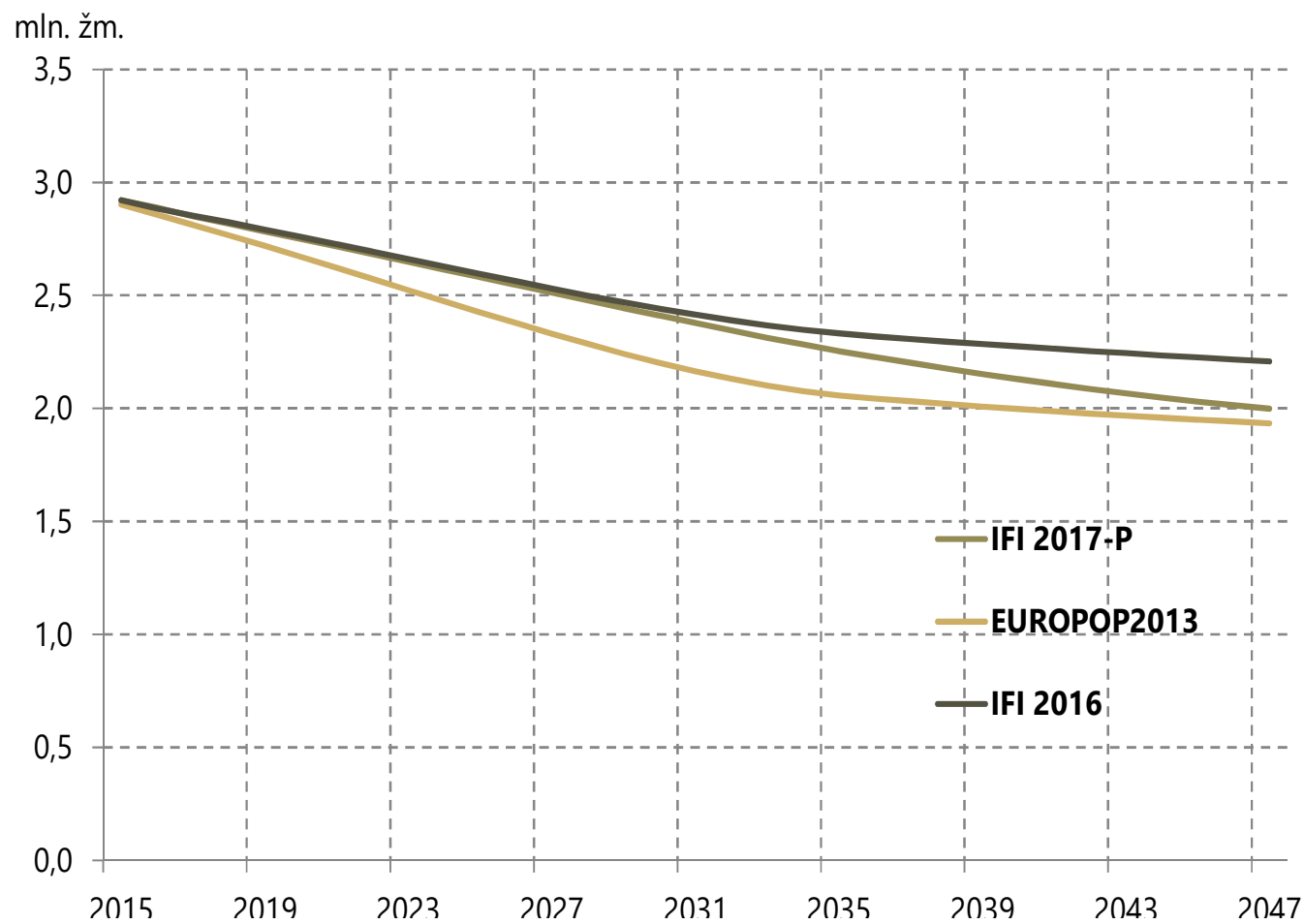
Šaltinis: Jungtinės Tautos

Lietuvoje 2006 m. metai buvo tie, kai senjorų dalis gyventojų struktūroje susilygino su vaikų dalimi.

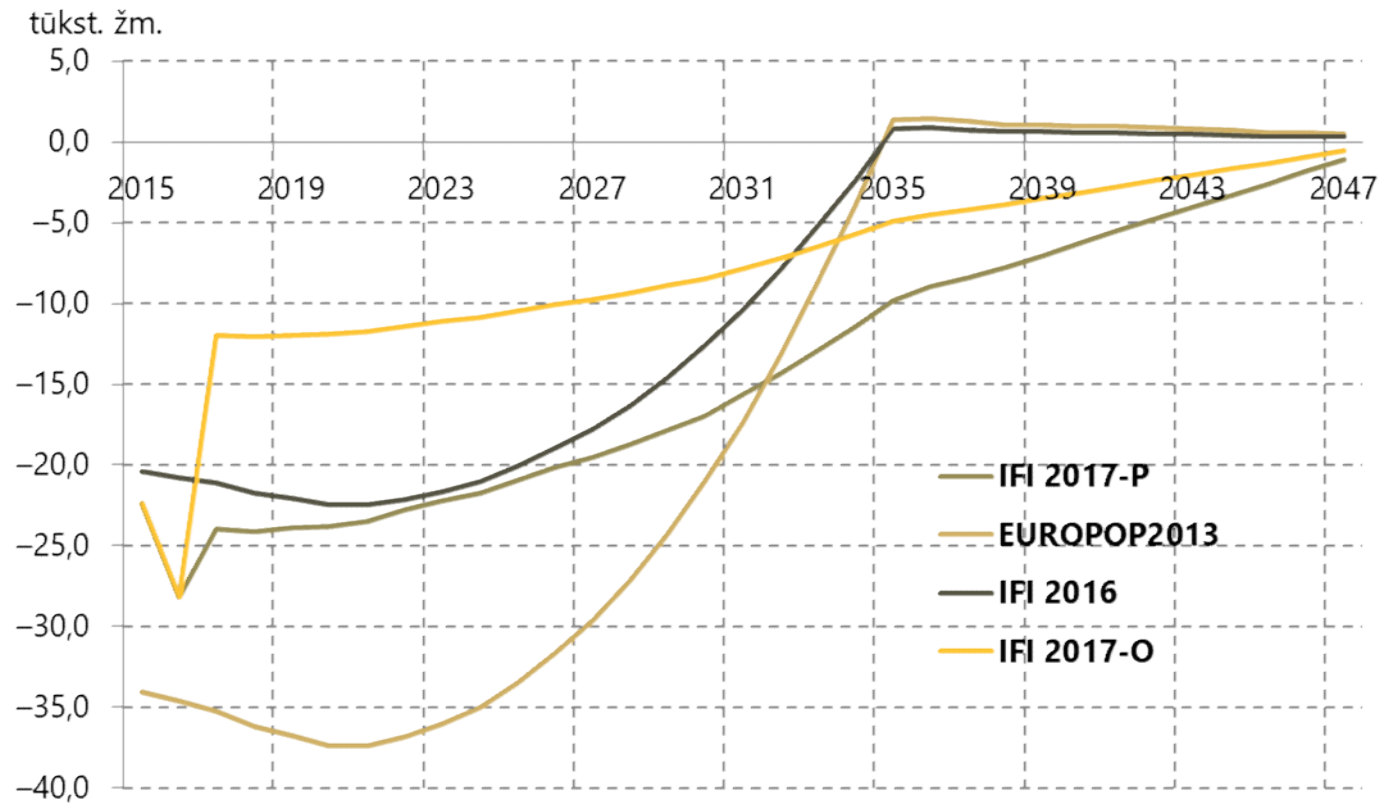
FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Gyventojų skaičiaus projekcijų palyginimas

Grynosios migracijos prielaidų palyginimas

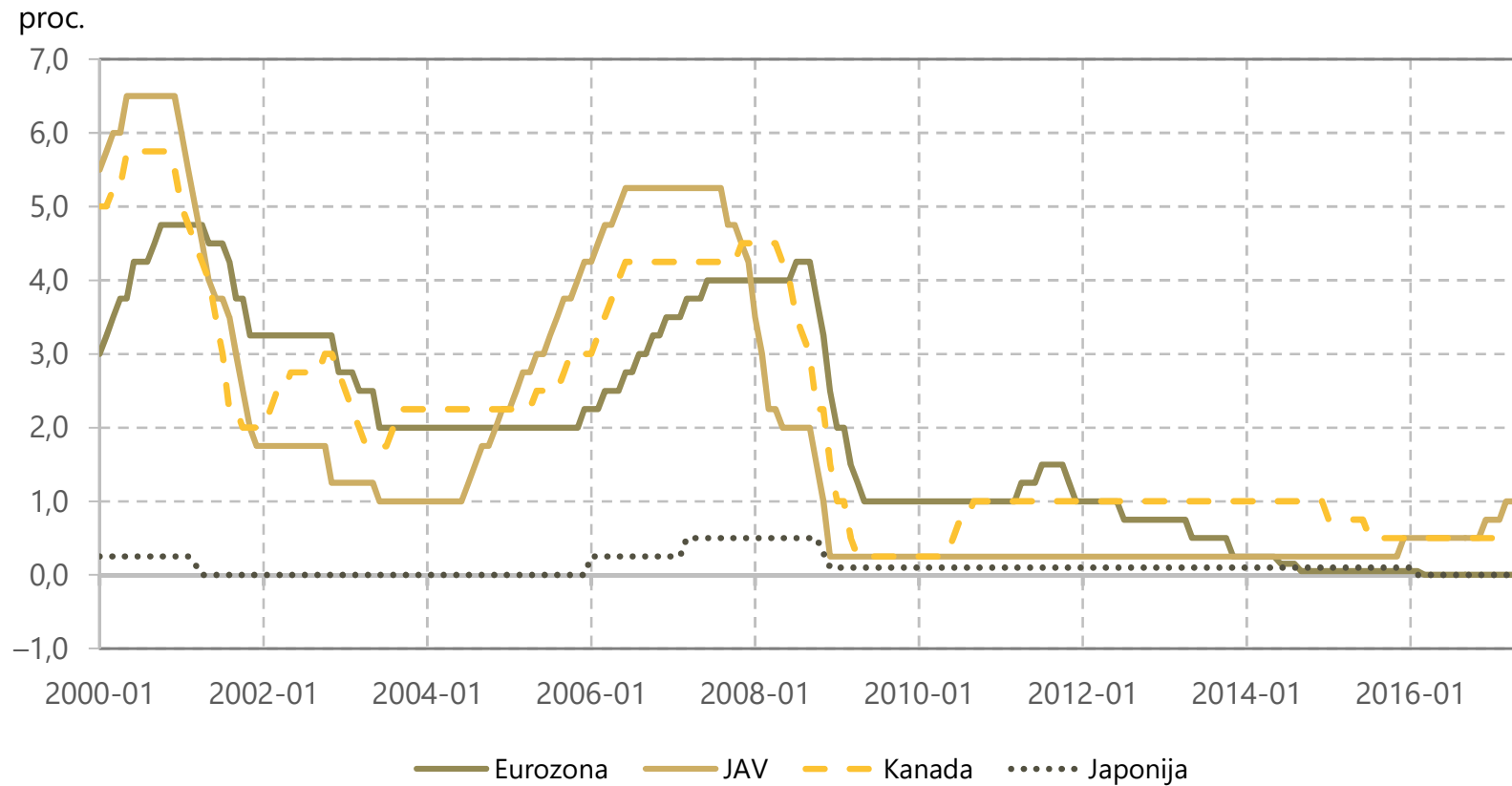

Pagal Eurostato prielaidas, grynoji migracija bus mažesnė, bet truks ilgiau.

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Pinigų politikos palūkanų normos arti nulio

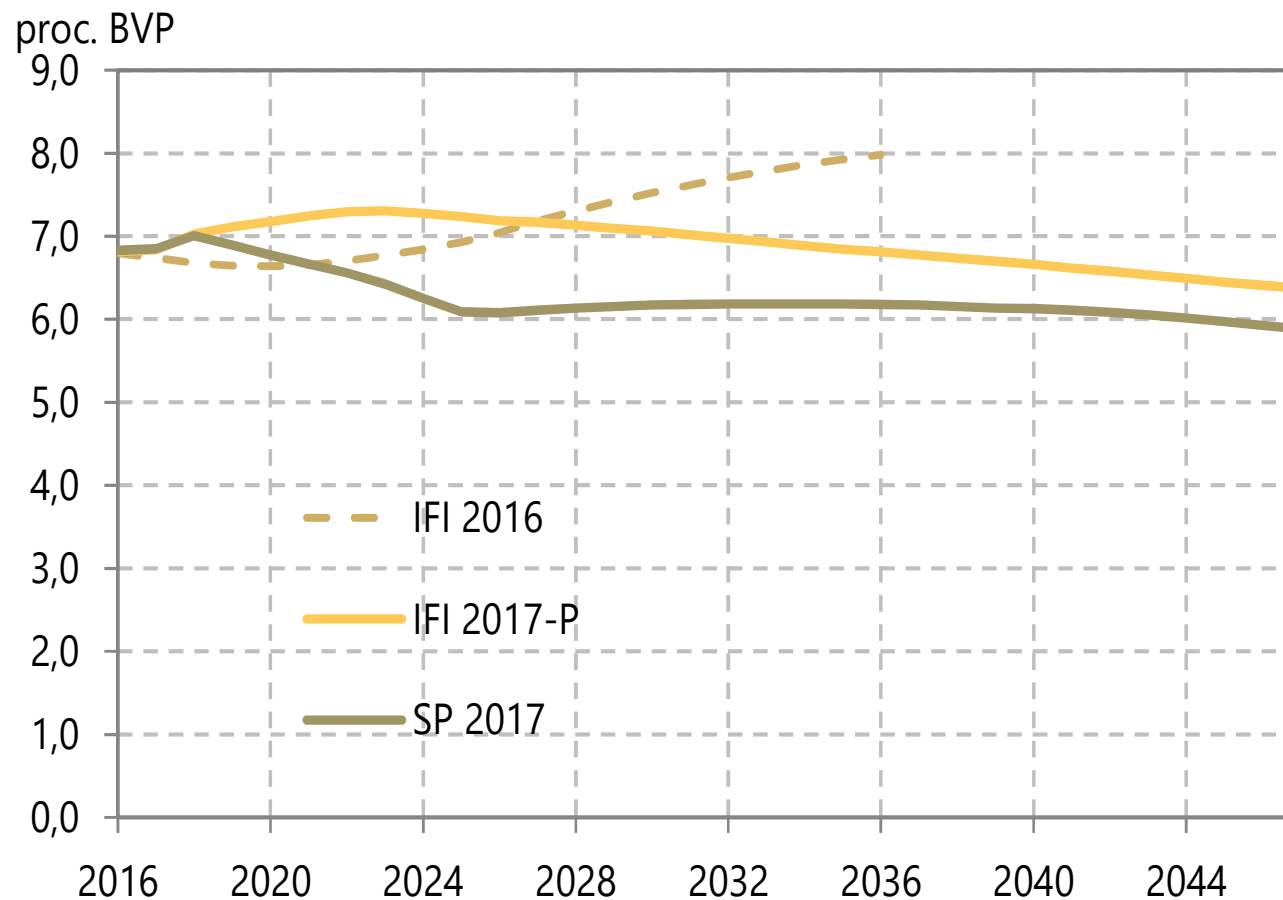

Istorija rodo, kad palūkanų normos, pasiekusios nulio ar artimą nuliui zoną, ilgai joje išlieka.

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

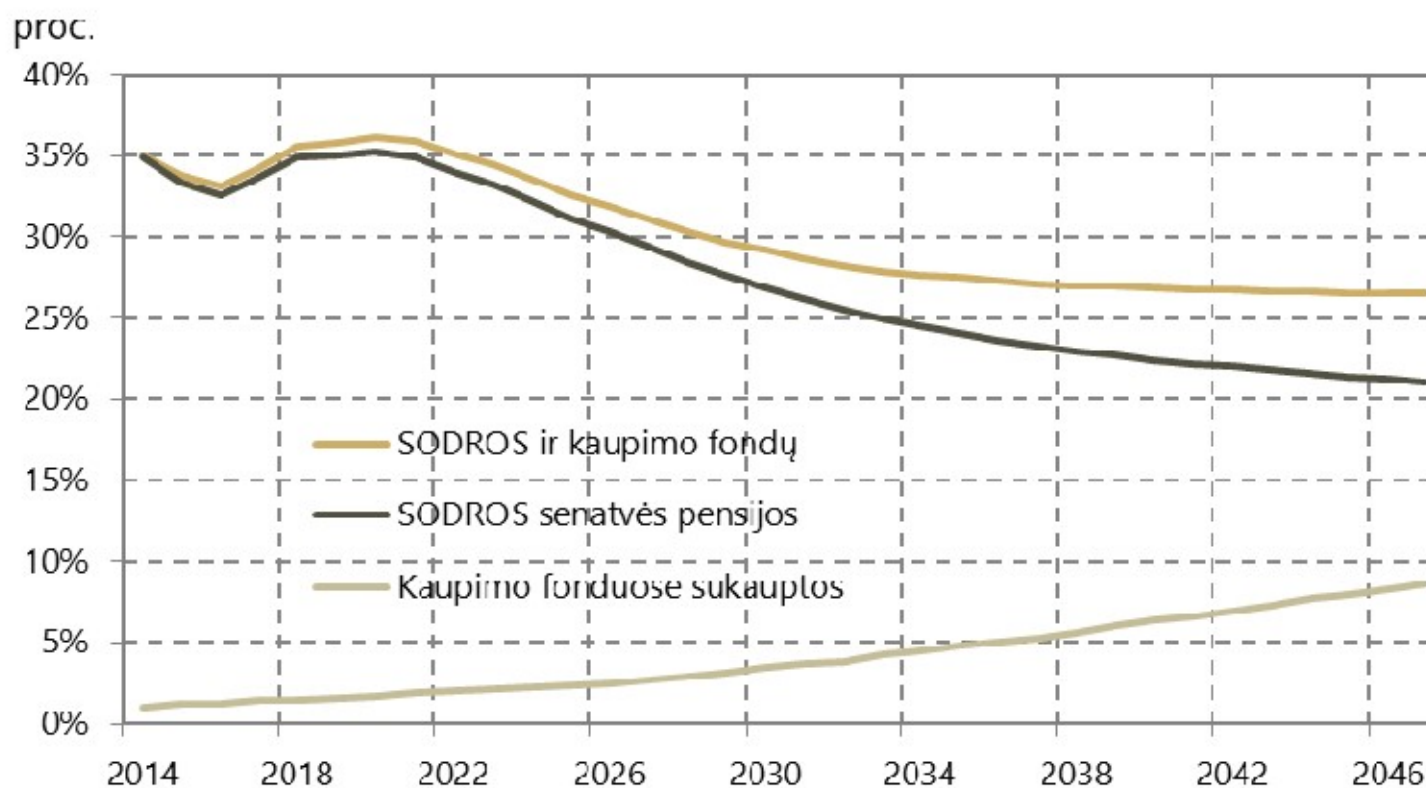
Automatinis stabilizavimo elementas mažina išlaidų pensijoms lygį

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

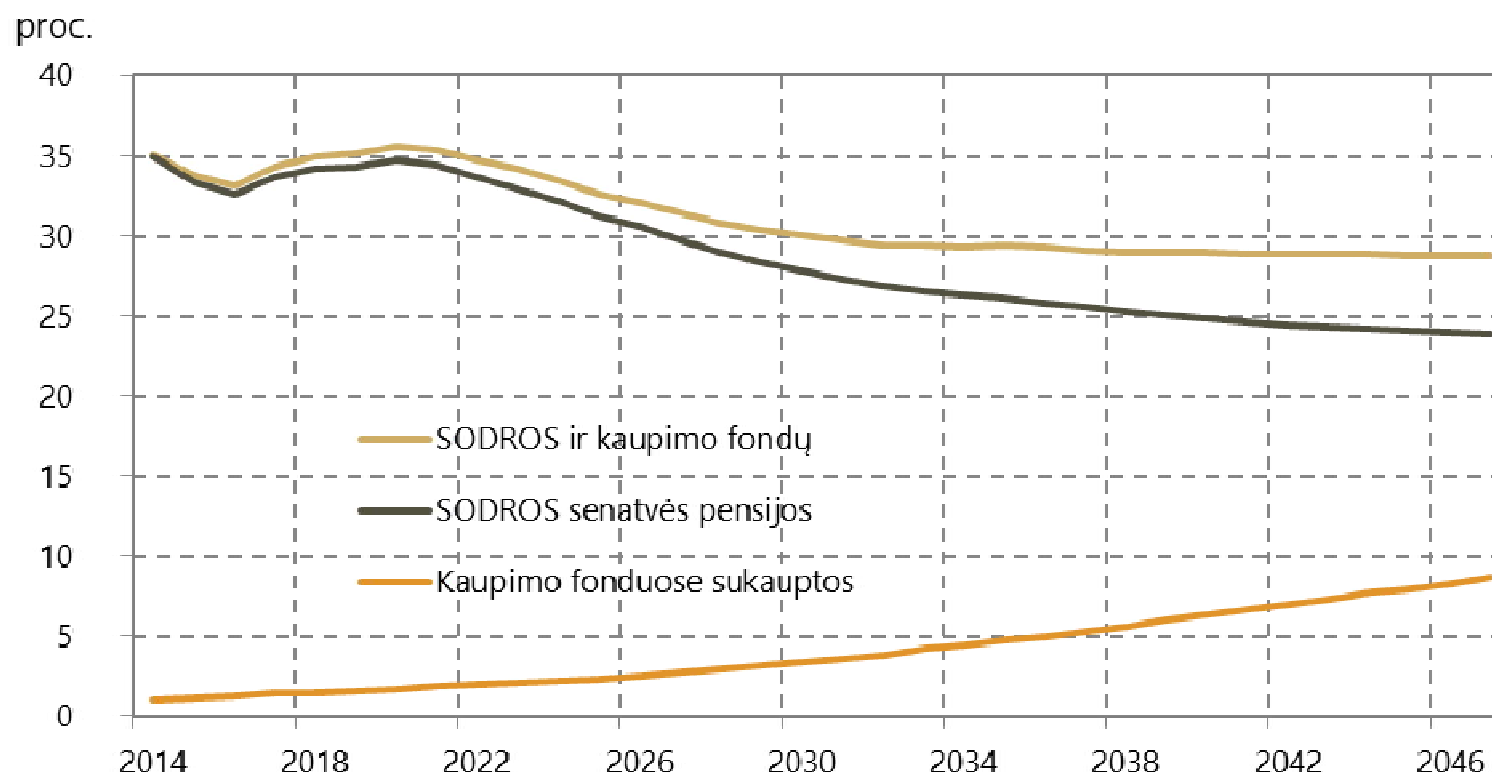
Išlaidos pensijoms subalansuotos pajamų pakeitimo normos sąskaita

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Pajamų pakeitimo norma pagal optimistinį scenarijų

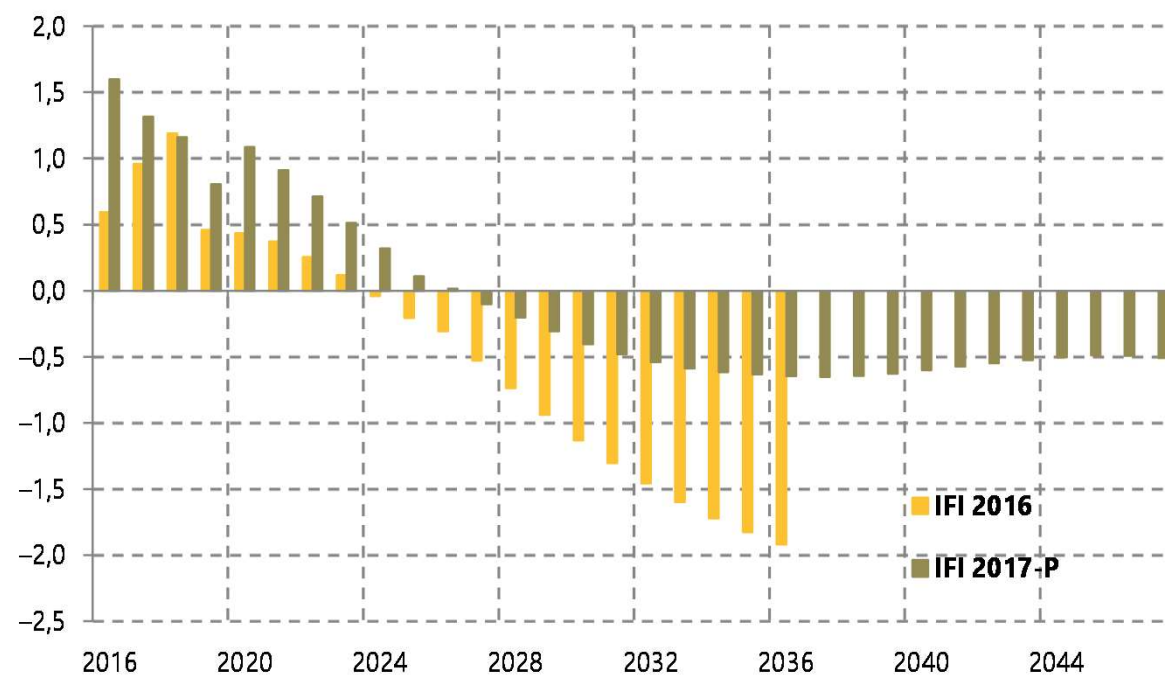

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Suvaldytos išlaidos pensijoms lemia mažesnius deficitus

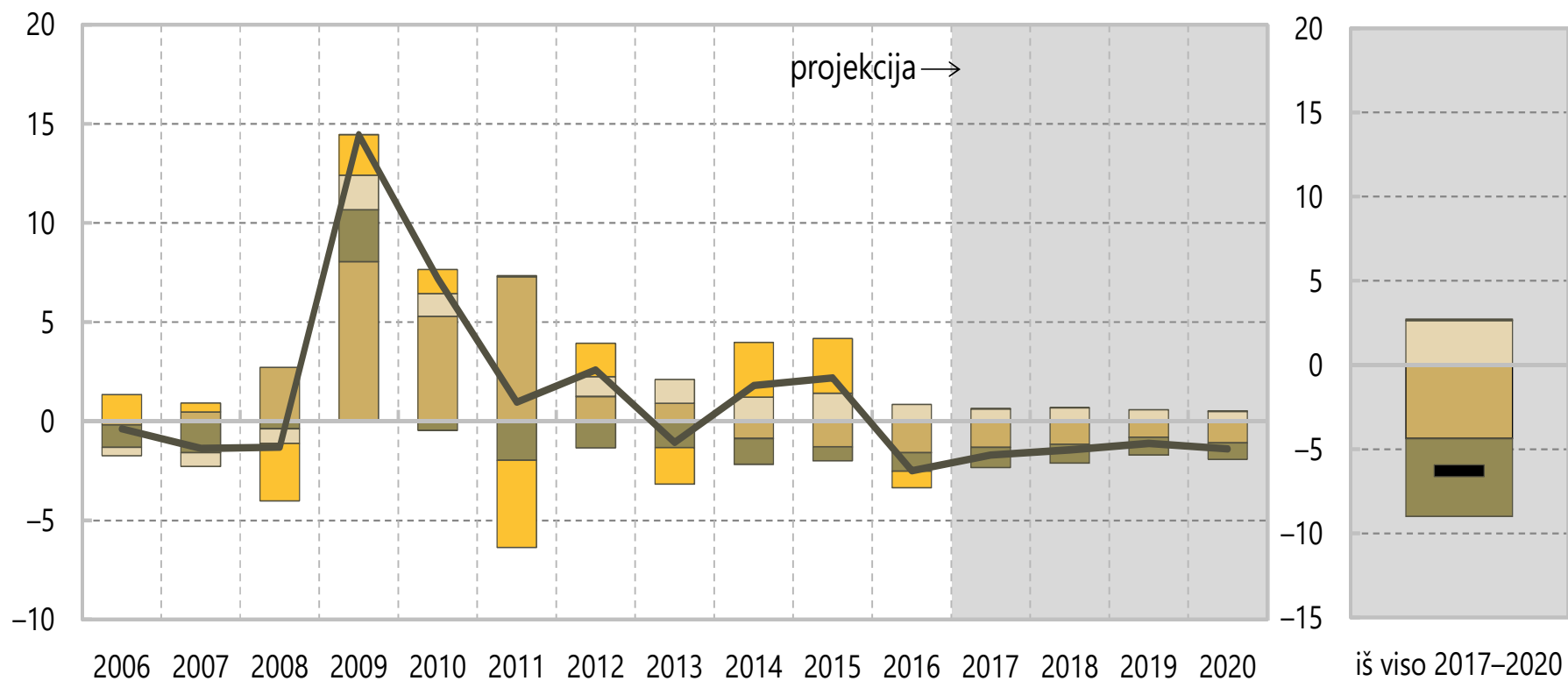
proc. BVP

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

VS skolos kaitos veiksmių dinamika 2006–2020 m.

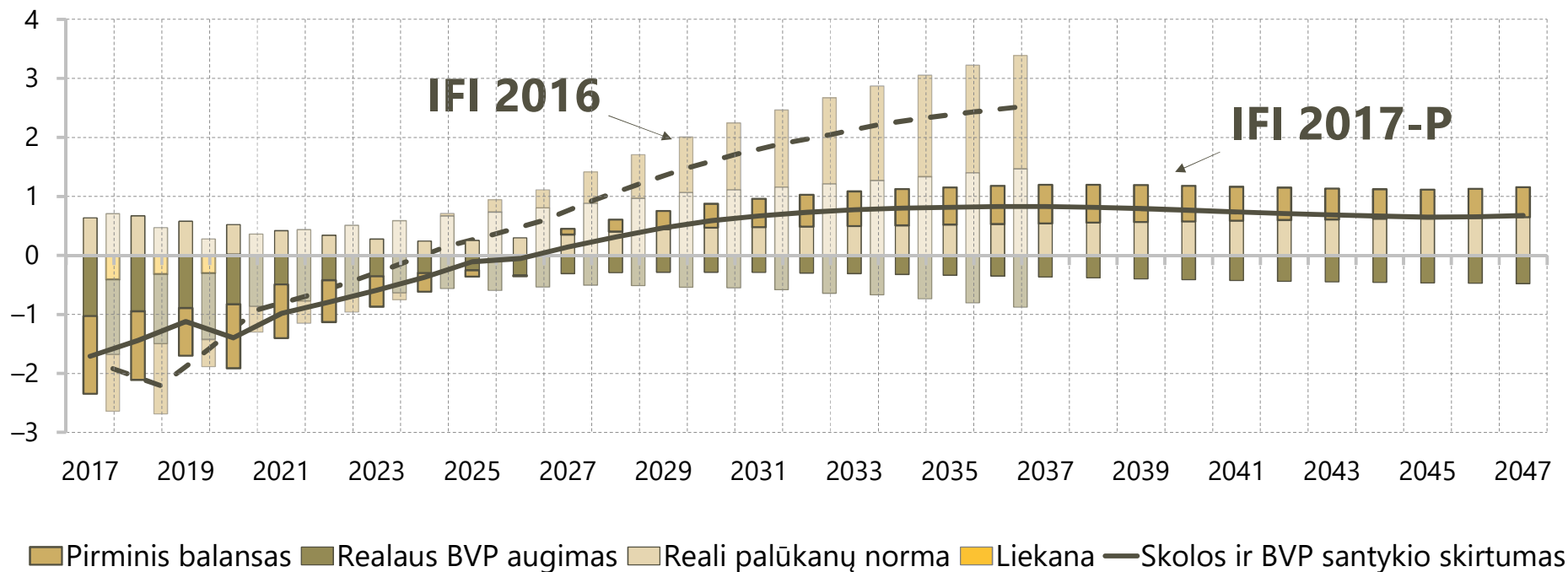

■ Pirminis balansas ■ Realaus BVP augimas ■ Reali palūkanų norma ■ Liekana — Skolos ir BVP santykio skirtumas

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

VS skolos kaitos veiksmių dinamika 2017–2047 m.

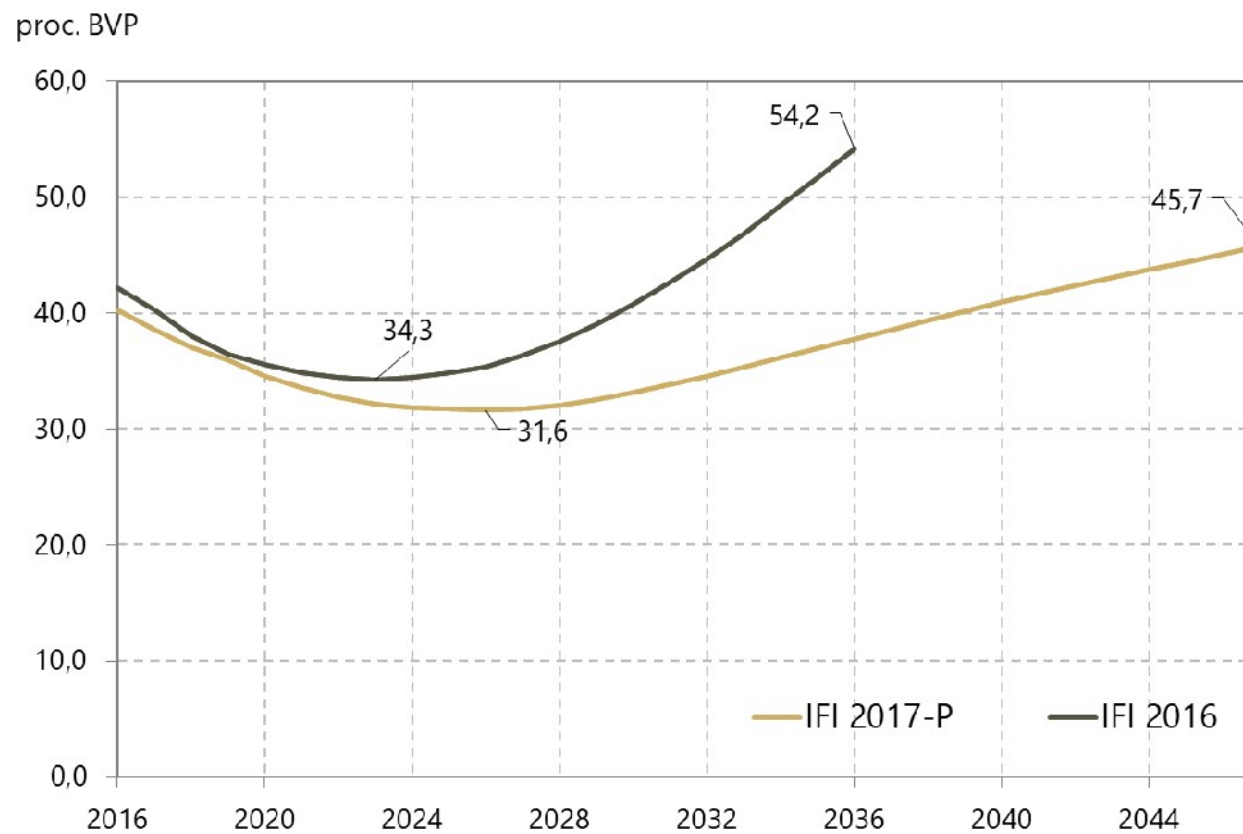

- Palyginti su IFI 2016 pirminiai deficitai atsiranda vėliau, yra ženkliai mažesni ir santykinai stabilūs dėl sumažėjusių prognozuojamų išlaidų pensijoms
- Automatinės skolos dinamikos poveikis beveik neutralus dėl nominalių palūkanų normos prielaidos peržiūros

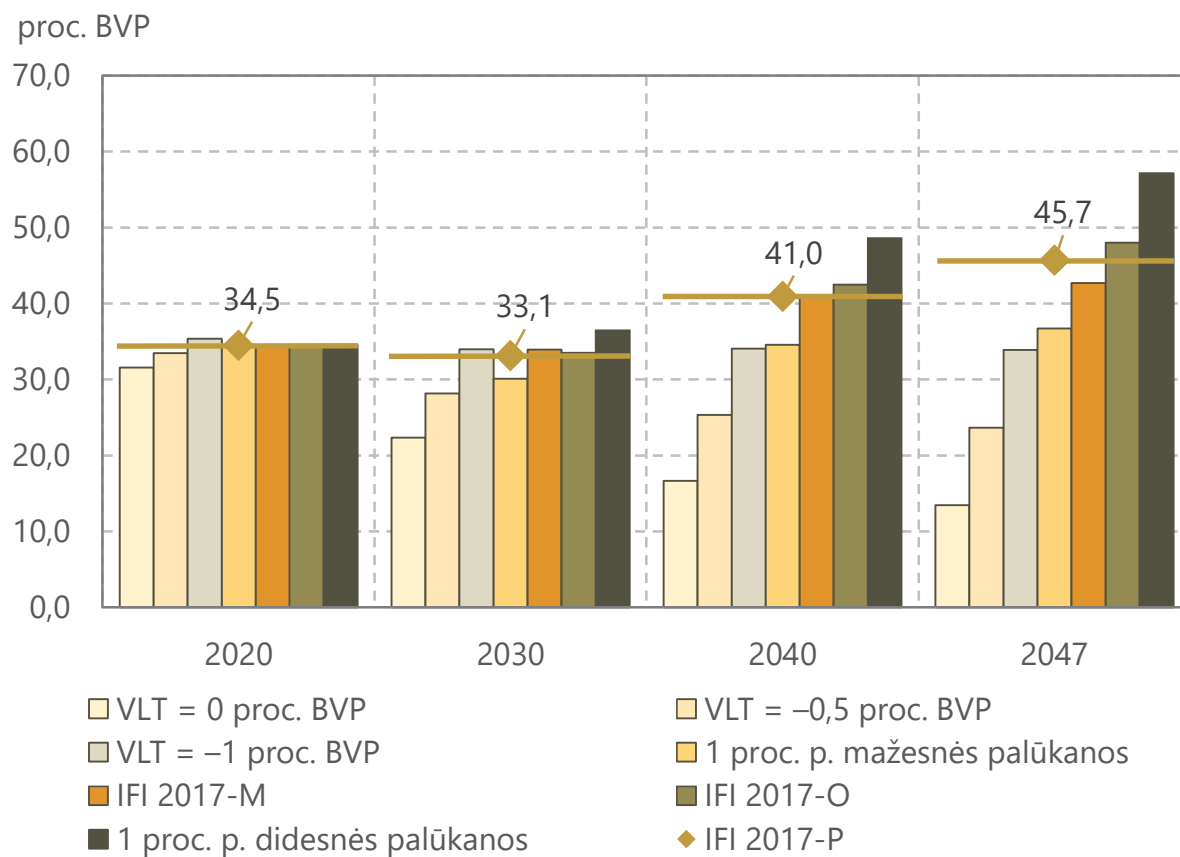
FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Skolos lygis atitinka finansų tvarumo kriterijų

Skolos dinamika pagal alternatyvius scenarijus

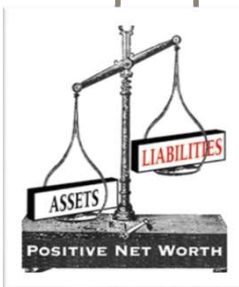
FISKALINĒ
INSTITUCIJA

Kas yra valstybės grynoji vertė?

TURTAS

- Pastatai
- Žemė
- Miškai
- Keliai
- Kultūrinis paveldas
- Finansinis turtas
- Mineraliniai ištekliai
- ...

ĮSIPAREIGOJIMAI

- Skola
- Finansavimas
- Kiti įsipareigojimai
- Neapibrėžtieji įsipareigojimai
 - Valstybės garantijos
 - Teisminiai ginčai
 - Būsimi įsipareigojimai
 - ...
- ...

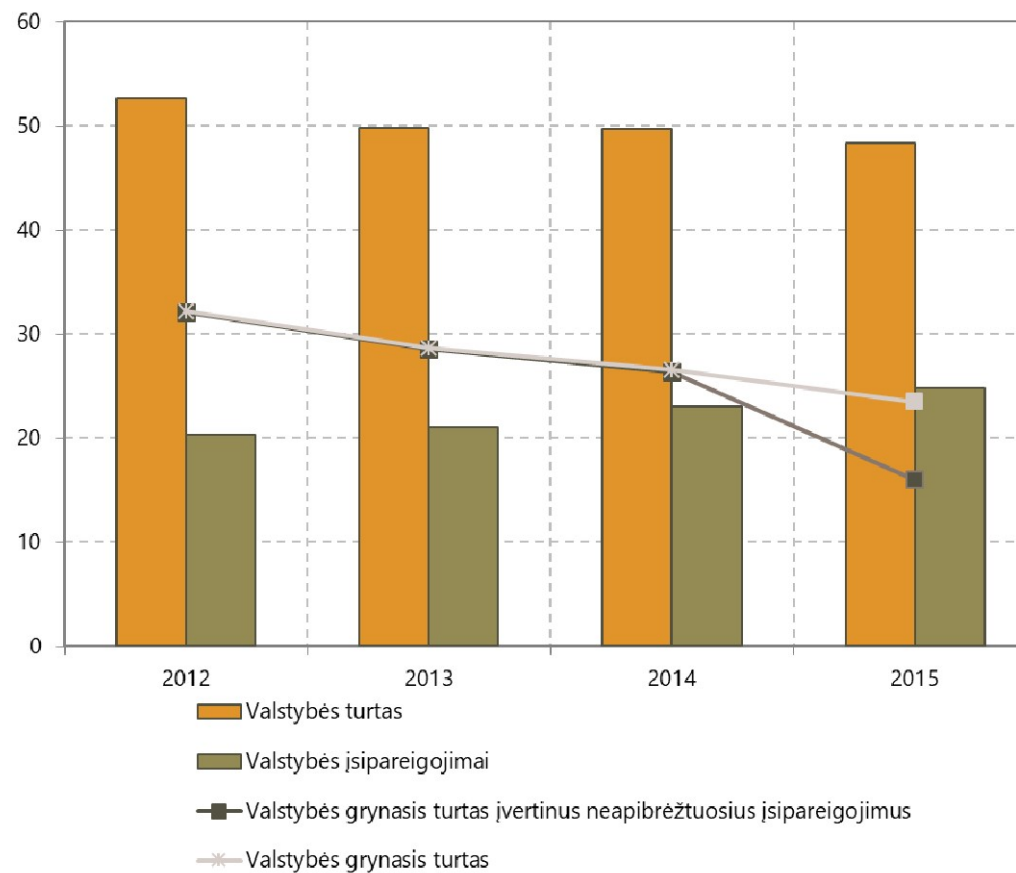
GRYNASIS TURTAS

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

2012–2015 m. grynojo turto pokyčiai

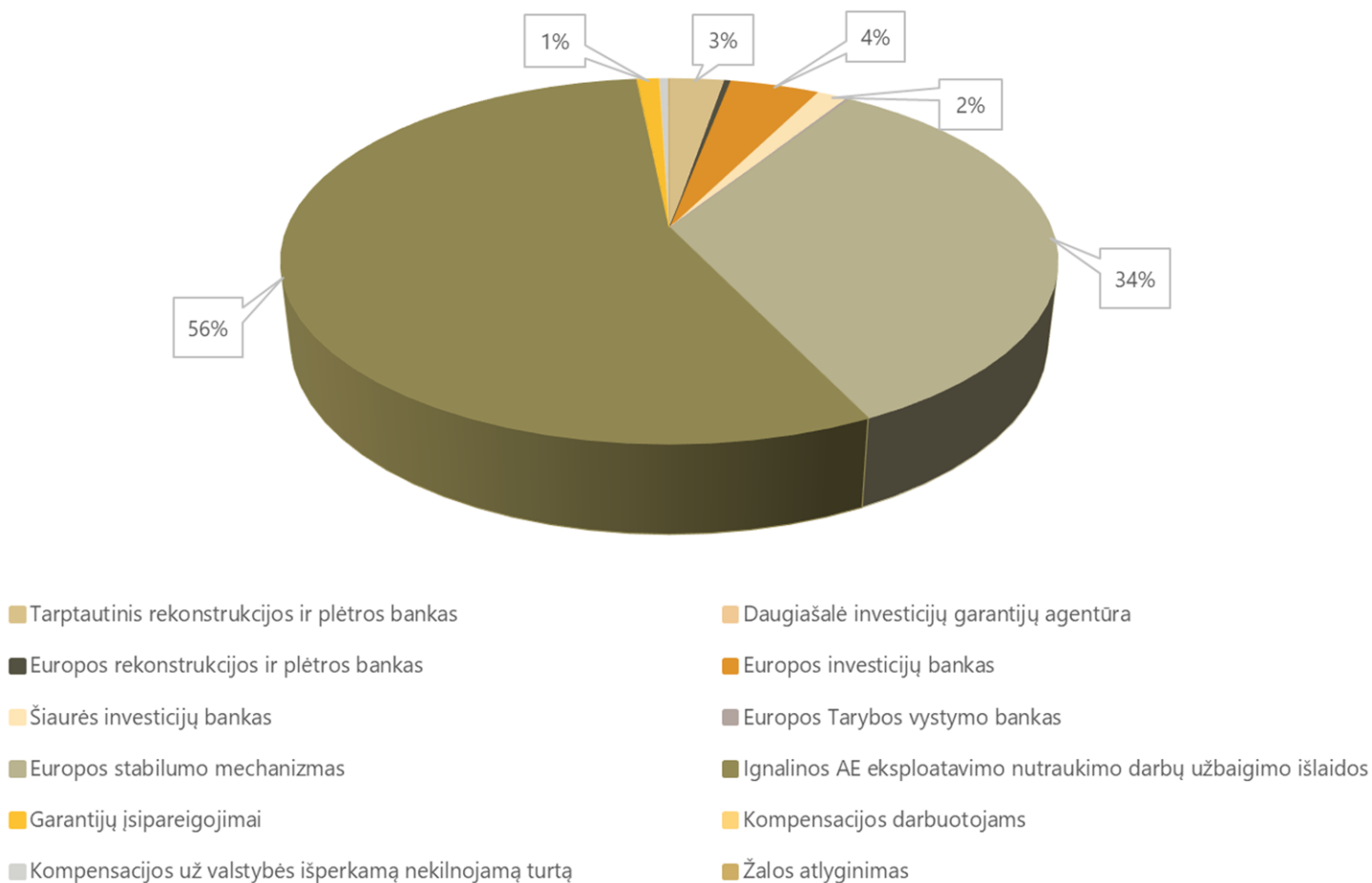
mlrd. EUR

2015 m. neapibrėžtieji įsipareigojimai

2015 m. neapibrėžtieji įsipareigojimai sudarė 7537 mln. Eur

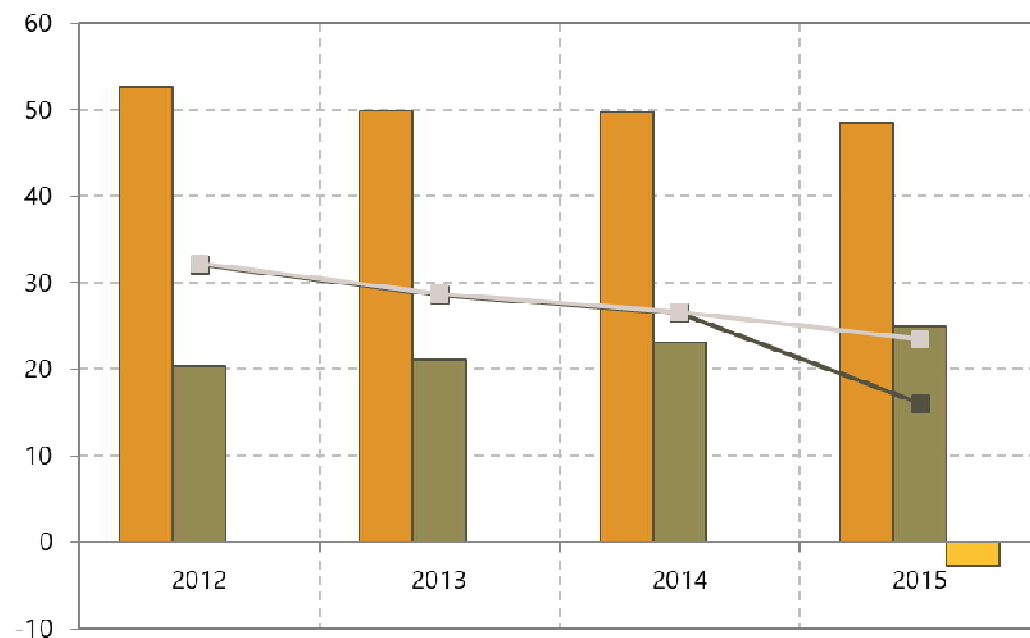

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

2015 m. grynasis turtas yra neigiamas

mld. EUR

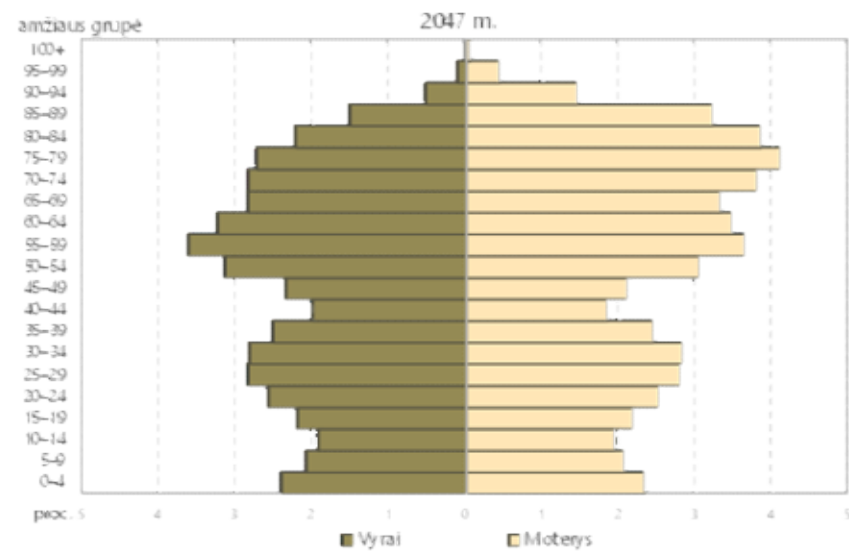
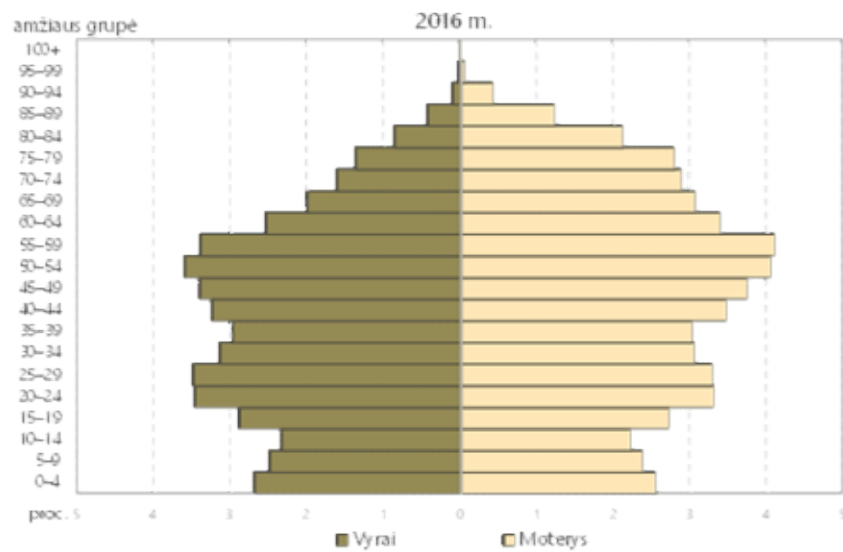

- Valstybės turtas
- Valstybės įsipareigojimai
- Valstybės grynasis turtas įvertinus neapibrėžtuosius ir numanomas įsipareigojimus
- Valstybės grynasis turtas įvertinus neapibrėžtuosius įsipareigojimus
- Valstybės grynasis turtas

Apibendrinimas

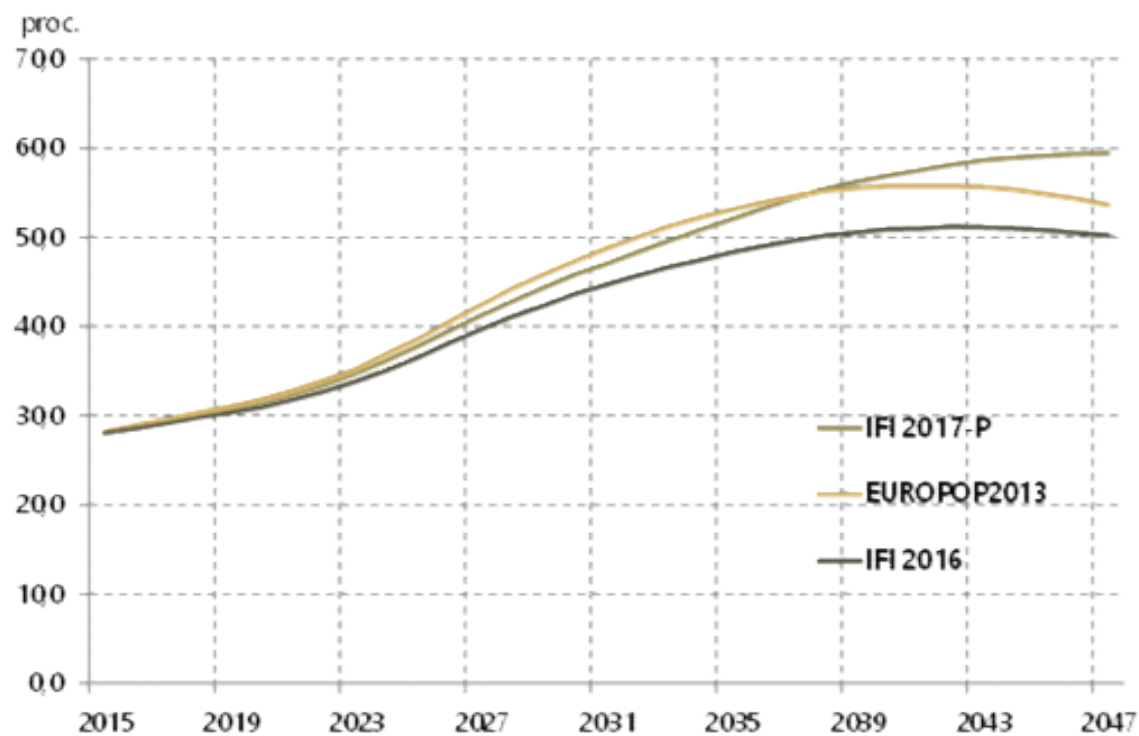
- Grynosios migracijos sumažinimas dvigubai nei pagal Eurostato prielaidą lemtų 2 proc. punktais didesnę pajamų pakeitimo normą
- Valdžios sektoriaus finansai yra tvarūs, tačiau išlieka grėsmė socialiniam tvarumui
- Įtraukus numanomus įsipareigojimus, tokius kaip būsimieji įsipareigojimai pensininkams, valstybės grynasis turtas 2015 metais yra neigiamas ir sudaro 3 mlrd. eurų arba 8 proc. BVP

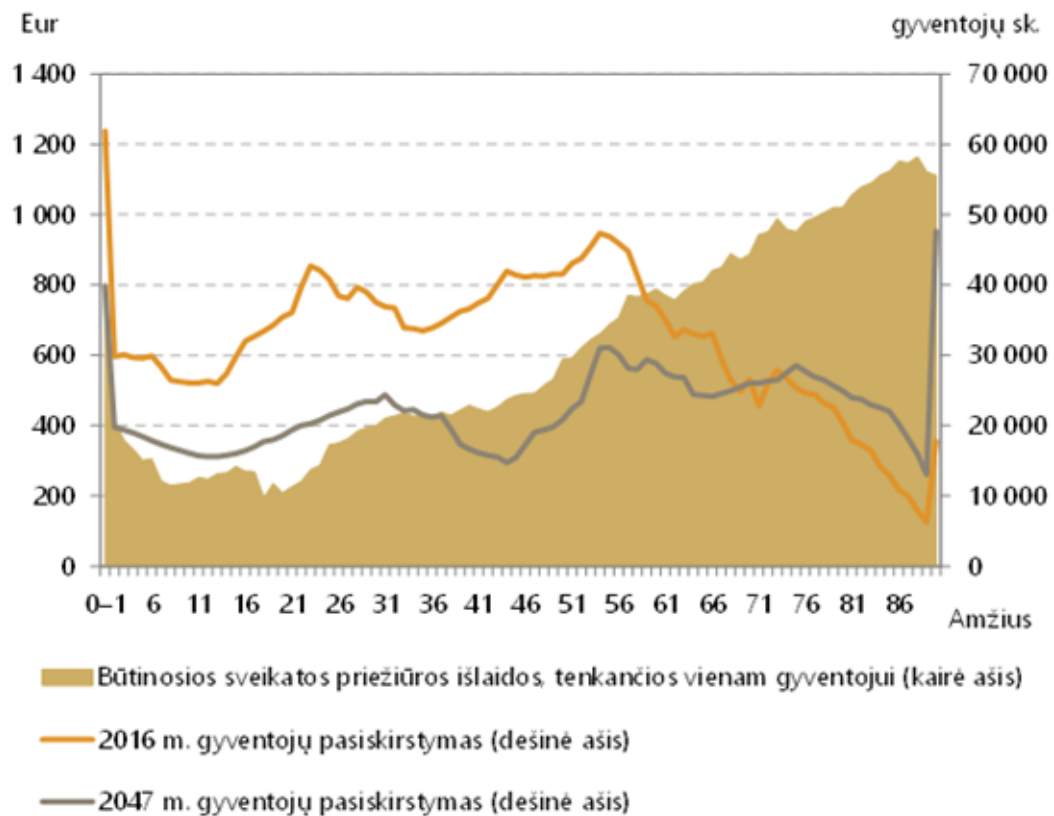
Šaltinis: Eurostatas ir fiskalinės
institucijos skaičiavimai

Senėjimo rodiklio kaita

Šaltinis: Eurostatas ir fiskalinės
institucijos skaičiavimai

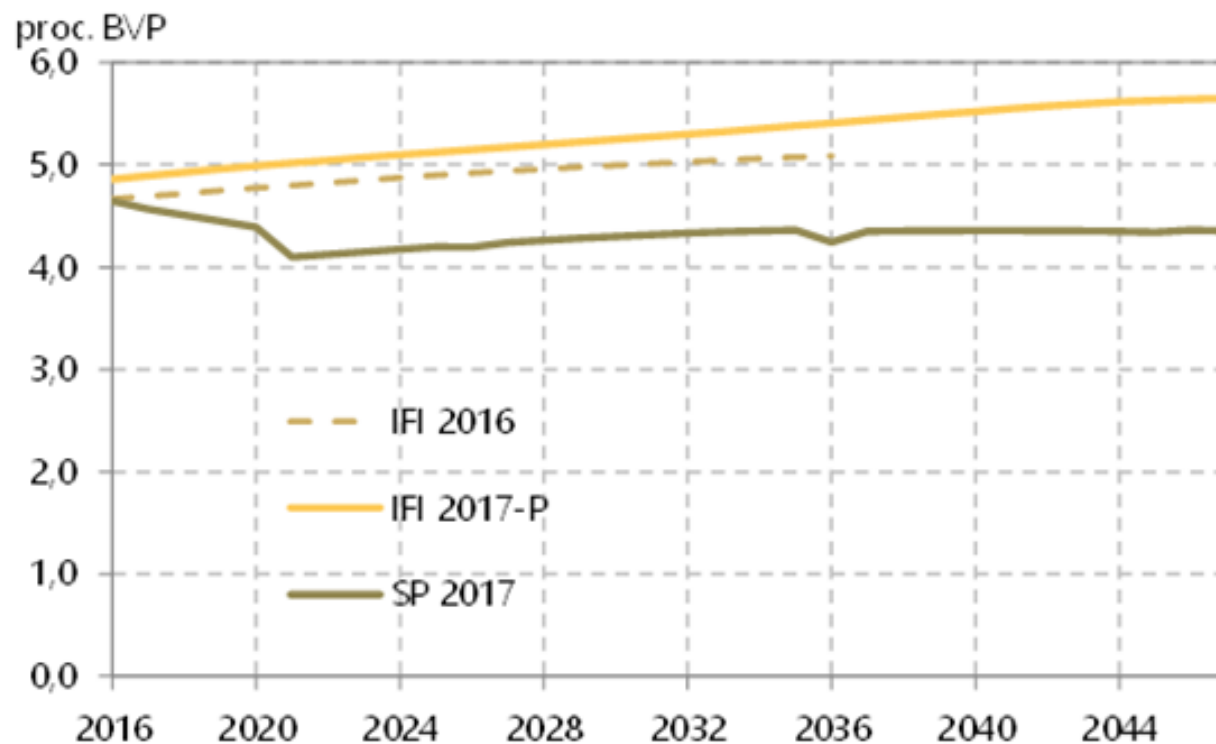

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, fiskalinės institucijos skaičiavimai

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Išlaidų būtinajai sveikatos priežiūrai projekcijų palyginimas

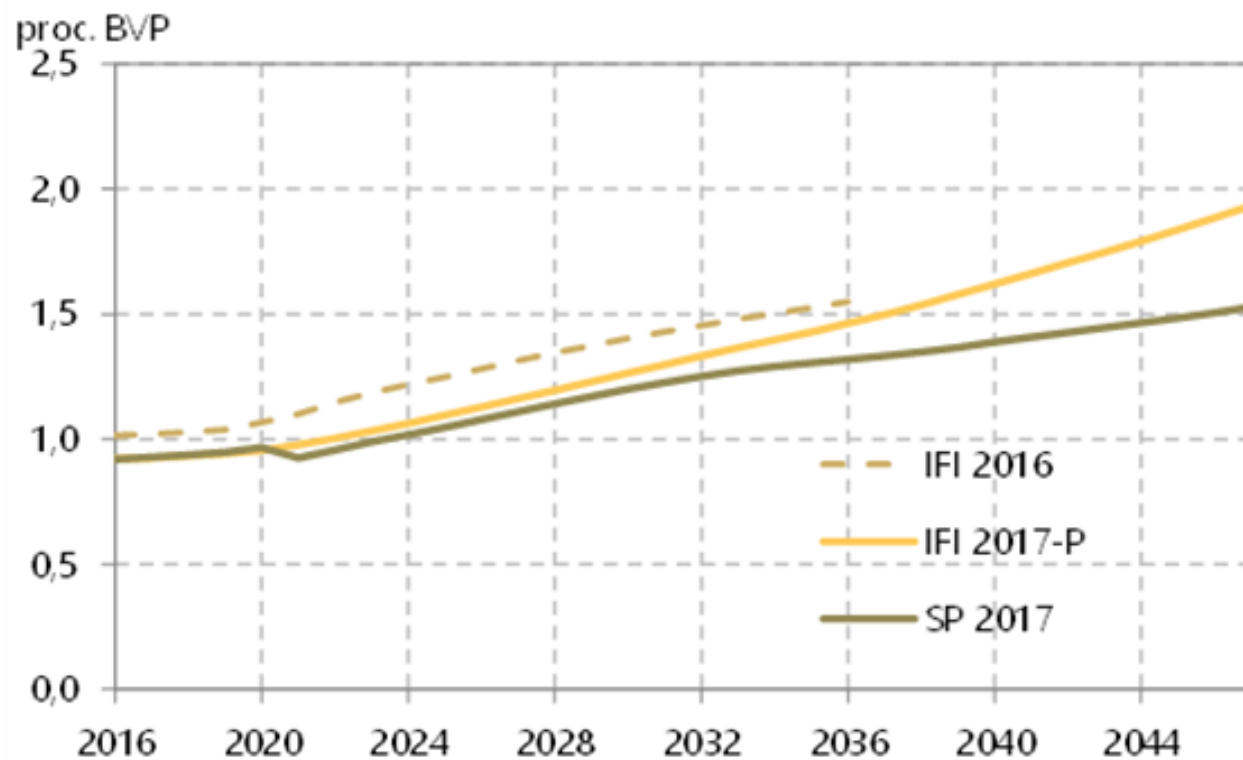

Šaltinis: fiskalinės institucijos skaičiavimai, Lietuvos stabilumo 2017 m. programa

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Išlaidų ilgalaikiai sveikatos priežiūrai projekcijų palyginimas

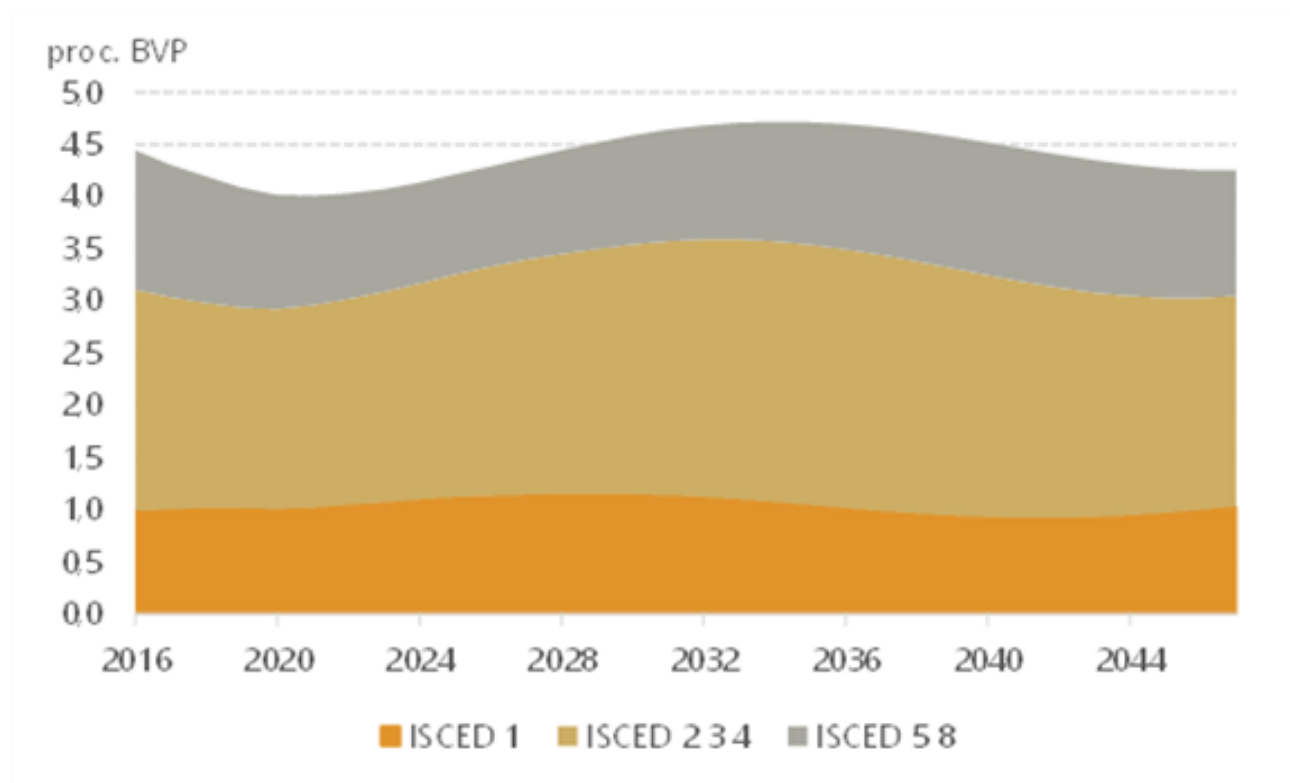

Šaltinis: fiskalinės institucijos skaičiavimai, Lietuvos
stabilumo 2017 m. programa

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Švietimo išlaidų projekcijos pagal ISCED klasifikatorių

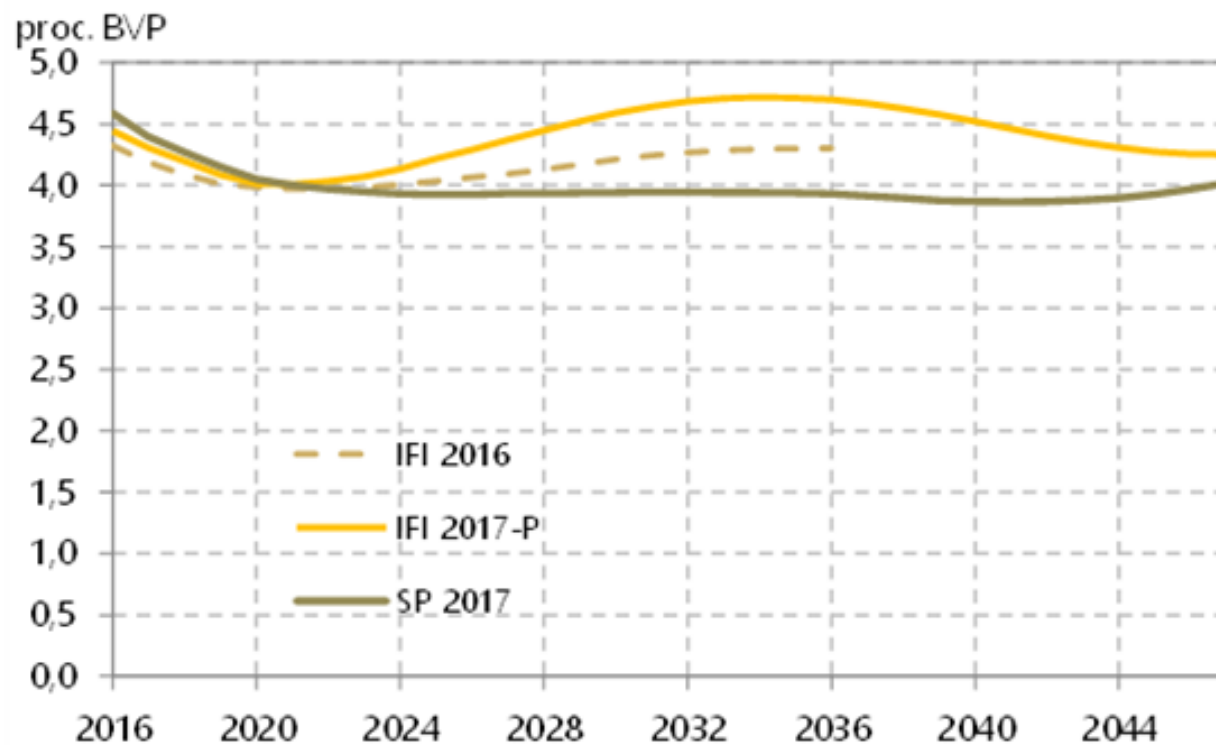

Šaltinis: fiskalinės institucijos skaičiavimai

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Švietimo išlaidų projekcijų palyginimas

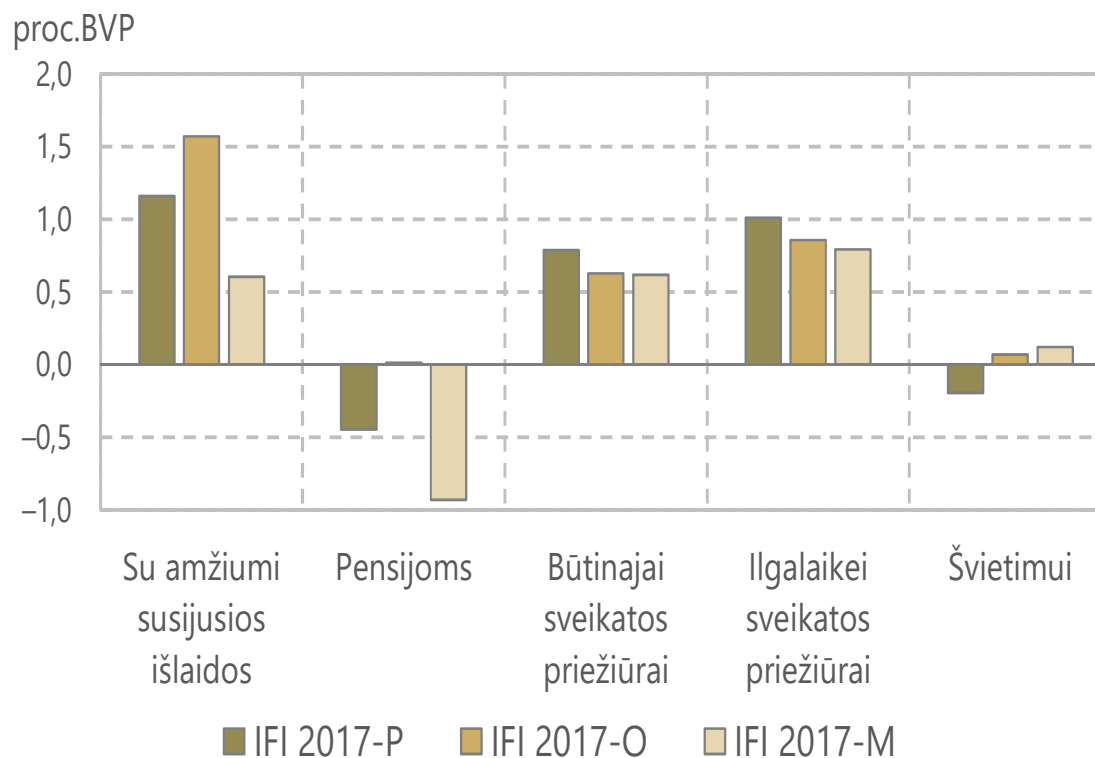

Šaltinis: fiskalinės institucijos skaičiavimai, Lietuvos stabilumo
2017 m. programa

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Su amžiumi susijusių išlaidų pokytis nuo 2017 iki 2047 m. pagal IFI 2017 scenarijus

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir fiskalinės institucijos skaičiavimai

Makroekonominės ir demografinės projekcijos

Rodiklis	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
Pagrindinis scenarijus, IFI 2017-P										
Realus BVP	2,3	2,7	2,6	2,5	2,4	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1
Potencialus BVP	2,1	2,2	2,2	2,1	2,0	1,2	0,9	1,0	1,1	1,1
Vidutinė metinė SVKI infliacija	0,7	3,4	2,7	2,5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
BVP defliatorius	1,2	2,3	1,8	1,7	1,6	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Aktyvumo lygis (15–64), proc.	75,5	76,4	77,4	78,2	78,8	79,9	79,0	78,1	77,3	76,3
Nedarbo lygis (15–64), proc.	7,9	7,0	6,4	5,9	5,4	9,5	9,2	9,0	8,7	8,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	7,9	6,7	6,1	6,2	6,3	5,9	5,4	5,0	4,7	4,5
Vidutinė nominalioji palūkanų norma, proc.	3,8	4,2	3,8	3,7	3,2	2,8	3,5	3,5	3,5	3,5
Gyventojai (tūkst.), iš jų –amžiaus grupės dalis, proc.	2 889	2 850	2 817	2 783	2 750	2 581	2 411	2 254	2 129	1 998
0–14 m.	14,7	14,8	15,0	15,2	15,3	15,9	15,4	13,9	12,7	13,2
15–64 m.	66,3	65,9	65,4	64,9	64,4	61,1	58,1	56,7	55,7	54,5
vyresni kaip 65 m.	19,0	19,3	19,6	19,9	20,3	23,1	26,6	29,5	31,7	32,3
Grynoji migracija (tūkst.)	–28,2	–24,0	–24,1	–23,9	–23,8	–20,9	–17,0	–9,8	–6,3	–1,1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija, fiskalinės institucijos skaičiavimai

FISKALINĖ
INSTITUCIJA

Makroekonominės ir demografinės projekcijos pagal alternatyvius scenarijus

Rodiklis	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
Pagrindinis scenarijus IFI 2017-P										
Realus BVP	2,3	2,7	2,6	2,5	2,4	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1
Potencialus BVP, iš jo	2,1	2,2	2,2	2,1	2,0	1,2	0,9	1,0	1,1	1,1
1. Užimtumo dalis	0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,6	-1,5	-1,6	-1,3	-1,0	-0,9
2. BGVN dalis	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5
3. Kapitalo dalis	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5
Vidutinė metinė SVKI infliacija	0,7	3,4	2,7	2,5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
BVP defliatorius	1,2	2,3	1,8	1,7	1,6	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Aktyvumo lygis (15–64), proc.	75,5	76,4	77,4	78,2	78,8	79,9	79,0	78,1	77,3	76,3
Nedarbo lygis (15–64), proc.	7,9	7,0	6,4	5,9	5,4	9,5	9,2	9,0	8,7	8,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	7,9	6,7	6,1	6,2	6,3	5,9	5,4	5,0	4,7	4,5
Vidutinė nominalioji palūkanų norma, proc.	3,8	4,2	3,8	3,7	3,2	2,8	3,5	3,5	3,5	3,5
Gyventojai (tūkst.), iš jų amžiaus grupės dalis, proc.	2 889	2 850	2 817	2 783	2 750	2 581	2 411	2 254	2 129	1 998
0–14 m.	14,7	14,8	15,0	15,2	15,3	15,9	15,4	13,9	12,7	13,2
15–64 m.	66,3	65,9	65,4	64,9	64,4	61,1	58,1	56,7	55,7	54,5
vyresni kaip 65 m.	19,0	19,3	19,6	19,9	20,3	23,1	26,6	29,5	31,7	32,3
Grynoji migracija (tūkst.)	-28,2	-24,0	-24,1	-23,9	-23,8	-20,9	-17,0	-9,8	-6,3	-1,1
Optimistiškesnės grynosios migracijos scenarijus IFI 2017-O										
Realus BVP	2,3	2,7	2,6	2,5	2,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
Potencialus BVP, iš jo	2,1	2,2	2,3	2,3	2,2	1,7	1,5	1,5	1,6	1,6
1. Užimtumo dalis	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4	-1,0	-1,1	-0,8	-0,6	-0,5
2. BGVN dalis	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5
3. Kapitalo dalis	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Aktyvumo lygis (15–64), proc.	75,2	76,0	76,8	77,4	78,0	78,7	78,1	77,4	76,9	76,2
Gyventojai (tūkst.), iš jų amžiaus grupės dalis, proc.	2 889	2 867	2 846	2 828	2 809	2 714	2 615	2 513	2 424	2 324
0–14 m.	14,7	14,8	15,0	15,2	15,4	16,1	16,0	15,0	13,8	13,7
15–64 m.	66,3	66,0	65,5	65,1	64,6	61,5	58,8	57,6	57,0	56,5
vyresni kaip 65 m.	19,0	19,2	19,5	19,7	20,0	22,4	25,2	27,4	29,2	29,8
Grynoji migracija (tūkst.)	-14,1	-12,0	-12,1	-12,0	-11,9	-10,5	-8,5	-4,9	-3,1	-0,5
Mažesnės tikėtinos gyvenimo trukmės scenarijus IFI 2017-M										
Realus BVP	2,3	2,7	2,6	2,5	2,4	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1
Potencialus BVP, iš jo	2,1	2,2	2,2	2,1	2,0	1,2	0,9	0,9	1,0	1,1
1. Užimtumo dalis	0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,6	-1,5	-1,6	-1,3	-1,0	-0,9
2. BGVN dalis	1,3	1,3	1,5	1,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5
3. Kapitalo dalis	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5
Aktyvumo lygis (15–64), proc.	75,4	76,4	77,3	78,1	78,8	79,8	79,0	78,1	77,3	76,3
Gyventojai (tūkst.), iš jų amžiaus grupės dalis, proc.	2 889	2 854	2 820	2 787	2 753	2 582	2 405	2 233	2 089	1 933
0–14 m.	14,7	14,8	15,0	15,2	15,4	16,1	15,8	14,4	13,0	13,3
15–64 m.	66,3	65,9	65,3	64,9	64,3	61,0	58,0	56,8	56,3	55,9
vyresni kaip 65 m.	19,0	19,3	19,6	19,9	20,3	22,9	26,2	28,8	30,7	30,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija, fiskalinės institucijos skaičiavimai

VS rodiklių pagrindinis scenarijus, proc. BVP

Rodiklis	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
VS pajamos	34,4	35,7	36,0	36,1	36,4	36,0	36,0	35,9	35,9	35,9
Mokestinės pajamos	17,6	17,9	18,1	18,4	18,5	18,4	18,3	18,3	18,3	18,3
Socialinio draudimo įplaukos	12,5	12,5	12,7	12,9	13,1	12,8	12,7	12,6	12,6	12,6
Pajamos iš turto	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Kitos pajamos	3,8	4,8	4,8	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
VS išlaidos	34,2	35,9	36,2	36,5	36,4	36,7	37,5	37,8	37,9	37,9
Pirminės išlaidos:	32,8	34,4	34,9	35,3	35,3	35,9	36,4	36,6	36,5	36,4
iš jų su amžiumi susijusios išlaidos:	17,0	17,0	17,1	17,1	17,1	17,7	18,2	18,4	18,3	18,2
pensijų	6,8	6,8	7,0	7,1	7,2	7,2	7,1	6,8	6,7	6,4
būtiniosios sveikatos priežiūros	4,9	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1	5,2	5,4	5,5	5,6
ilgalaiškės sveikatos priežiūros	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,6	1,9
švietimo	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	4,2	4,6	4,7	4,5	4,3
Kitos išlaidos	15,8	17,4	17,8	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2	18,2
Išlaidos, skirtos palūkanoms mokėti	1,4	1,5	1,3	1,2	1,0	0,8	1,1	1,2	1,4	1,5
VS nominalusis balansas	0,2	-0,2	-0,2	-0,4	0,0	-0,7	-1,5	-1,9	-2,0	-2,0
VS pirminis balansas	1,6	1,3	1,2	0,8	1,1	0,1	-0,4	-0,6	-0,6	-0,5
VS skola	40,2	38,5	37,3	36,2	34,9	32,0	33,3	37,1	41,2	45,7

Šaltinis: fiskalinės institucijos skaičiavimai

Išlaidų pensijoms scenarijų palyginimas, proc. BVP

Scenarijus	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
IFI 2016	6,8	6,7	6,7	6,6	6,6	6,9	7,5	7,9	–	–
IFI 2017-P	6,8	6,8	7,0	7,1	7,2	7,2	7,1	6,8	6,7	6,4
SP 2017	6,8	6,9	7,0	6,9	6,8	6,1	6,2	6,2	6,1	5,9

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija,
Lietuvos stabilumo 2017 m. programa

Sveikatos priežiūros išlaidų projekcijų palyginimas, proc. BVP

Būtiniosios sveikatos

Scenarijus	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
IFI 2016	4,7	4,7	4,7	4,7	4,8	4,9	5,0	5,1	–	–
IFI 2017-P	4,9	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1	5,2	5,4	5,5	5,6
SP 2017	4,6	4,6	4,5	4,4	4,4	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4

Ilgalaikės sveikatos

Scenarijus	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2047
IFI 2016	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2	1,4	1,5	–	–
IFI 2017-P	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,6	1,9
SP 2017	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija,
Lietuvos stabilumo 2017 m. programa

Švietimo išlaidų projekcijų palyginimas, proc. BVP

Scenarijus	2016	Vidutinis laikotarpis				Ilgasis laikotarpis				
		2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045
IFI 2016	4,3	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0	4,2	4,3	–	–
IFI 2017-P	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	4,2	4,6	4,7	4,5	4,3
SP 2017	4,6	4,4	4,3	4,2	4,0	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija,
Lietuvos stabilumo 2017 m. programa

Neapibrėžtieji viešojo sektoriaus įsipareigojimai 2012–2015 m.

	2012	2013	2014	2015
Neapibrėžtieji įsipareigojimai, mln. eurų:	138,7	189,0	228,9	7 536,7
Valstybės suteiktos garantijos	57,5	72,8	88,4	84,0
Kompensacijos darbuotojams	0,1	60,5	62,7	3,6
Kompensacijos už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą	–	39,8	38,9	31,8
Žalos atlyginimas	4,4	4,3	19,6	2,3
Kiti neapibrėžtieji įsipareigojimai, iš jų:	76,7	11,6	19,3	7 415,0
Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo darbų užbaigimo išlaidos	56,2	–	–	4 171,0
Įsipareigojimai Tarptautinėms institucijoms, organizacijoms:	–	–	–	3 221,0
Tarptautiniam rekonstrukcijos ir plėtros bankui	–	–	–	201,0
Daugiašalei investicijų garantijų agentūrai	–	–	–	1,5
Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankui	–	–	–	23,8
Europos investicijų bankui	–	–	–	334,3
Šiaurės investicijų bankui	–	–	–	113,0
Europos Tarybos vystymo bankui	–	–	–	11,2
Europos stabilumo mechanizmui	–	–	–	2 536,2

Šaltinis: 2012–2015 m. nacionalinių finansinių ataskaitų rinkiniai (aiškinamieji raštai), Europos audito rūmų 2016-09-20 specialioji ataskaita Nr. 22

Viešojo sektoriaus turto, įsipareigojimų ir grynojo turto pokyčiai, 2012–2015 m.

Rodiklis	2012	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2012-2015
	mlrd. EUR				pokytis, proc.			
Viešojo sektoriaus turtas	52,6	49,8	49,7	48,3	-5,3	-0,3	-2,7	-8,1
-Ilgalaikis turtas	48,0	45,7	44,2	42,1	-4,7	-3,4	-4,7	-12,2
<i>Ilgalaikis materialusis turtas</i>	19,8	33,7	34,1	28,8	70,7	1,0	-15,4	45,7
<i>Žemė</i>	11,5	25,0	24,8	18,9	118,0	-0,9	-23,5	65,3
<i>Kilnojamosios kultūros vertybės</i>	0,07	0,10	0,13	0,16	38,0	25,1	28,2	121,4
<i>Ilgalaikis finansinis turtas</i>	9,7	9,9	9,4	10,5	2,9	-5,1	11,7	9,0
<i>Mineraliniai ištekliai ir kitas ilgalaikis turtas</i>	18,5	1,9	0,6	2,6	-89,5	-71,4	375,7	-85,8
-Trumpalaikis turtas	4,6	4,1	5,5	6,2	-11,3	34,6	12,8	34,7
Viešojo sektoriaus įsipareigojimai ir finansavimas	20,4	21,1	23,1	24,8	3,6	9,3	7,7	21,9
Viešojo sektoriaus neapibrėžtieji įsipareigojimai	0,14	0,19	0,23	7,54	36,2	21,1	3193,6	5333,3
Viešojo sektoriaus grynasis turtas	32,3	28,7	26,6	23,5	-11,0	-7,2	-11,7	-27,1
Viešojo sektoriaus grynasis turtas įvertinus neapibrėžtuosius įsipareigojimus	32,1	28,5	26,4	16,0	-11,2	-7,4	-39,5	-50,3

Šaltinis: Nacionalinių finansinių ataskaitų rinkiniai, 2012–2015 m., fiskalinės institucijos skaičiavimai